

CHUYÊN ĐỀ: ĐƯỜNG TRÒN

I: LÝ THUYẾT

1. PT đường tròn (C) có tâm I(a; b) và bán kính r là: $(x - a)^2 + (y - b)^2 = R^2$

2. PT: $x^2 + y^2 - 2ax - 2by + c = 0$ (*)

$$a = \frac{\text{heso } x}{-2}; b = \frac{\text{heso } y}{-2}$$

a) PT (*) là PT của đường tròn (C) $\Leftrightarrow a^2 + b^2 - c > 0$

b) Nếu PT (*) là đường tròn (C) thì có tâm I(a;b) và

$$\text{bán kính } R = \sqrt{a^2 + b^2 - c}$$

3. PT đường tròn (C) có tâm là gốc tọa độ O và bán kính R là: $x^2 + y^2 = R^2$

II: CÁC DẠNG BÀI TẬP THƯỜNG GẶP

1. Chứng minh là PT đường tròn (C):

B1: Đưa hệ số của x^2 và y^2 về đều là hệ số 1 (nếu chưa là 1)

B2: Xác định: $a = \frac{\text{heso } x}{-2}; b = \frac{\text{heso } y}{-2}$

B3: Tính: $a^2 + b^2 - c$

* Nếu $a^2 + b^2 - c > 0$, suy ra (C) là PT đường tròn

* Nếu $a^2 + b^2 - c < 0$, suy ra (C) không phải là PT đường tròn

Chú ý:

a) Nếu hệ số của x^2 và y^2 không bằng nhau thì suy ra ngay (C) không phải là PT đường tròn

b) Nếu hệ số $c < 0$ thì suy ra ngay (C) là PT đường tròn

2. Viết PT đường tròn (C):

a) **Dạng 1:** Đường tròn (C) có tâm I(a; b) và bán kính R thì PT đường tròn là:

$$(x - a)^2 + (y - b)^2 = R^2$$

b) **Dạng 2:** Đường tròn (C) có tâm I(a; b) và đi qua điểm M

B1: Bán kính $R = IM = \sqrt{(x_M - x_I)^2 + (y_M - y_I)^2}$

B2: Thực hiện như dạng 1

c) Dạng 3: Đường tròn (C) có đường kính AB

B1: Gọi tâm I là trung điểm của AB $\Rightarrow I\left(\frac{x_A + x_B}{2}; \frac{y_A + y_B}{2}\right)$

B2: Bán kính $R = IA = \sqrt{(x_A - x_I)^2 + (y_B - y_I)^2}$

B3: Thực hiện như dạng 1

d) Dạng 4: Đường tròn (C) có tâm I và tiếp xúc với đường thẳng $\Delta : ax + by + c = 0$

B1: Bán kính $R = d(I, \Delta)$

B2: Thực hiện như dạng 1

e) Dạng 5: Đường tròn (C) đi qua 3 điểm A, B, C

* *Cách 1:* B1: Gọi $I(a; b)$ là tâm đường tròn (C), ta có:
$$\begin{cases} IA = IB \\ IA = IC \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} IA^2 = IB^2 \\ IA^2 = IC^2 \end{cases}$$

$$\Leftrightarrow \begin{cases} (x_A - a)^2 + (y_A - b)^2 = (x_B - a)^2 + (y_B - b)^2 \\ (x_A - a)^2 + (y_A - b)^2 = (x_C - a)^2 + (y_C - b)^2 \end{cases}$$
 (thay vào và khai triển đưa về hệ PT 2 ẩn a, b

rồi giải hệ này (bằng máy tính bỏ túi) $\Leftrightarrow \begin{cases} a = ? \\ b = ?? \end{cases}$ Suy ra: Tâm I(?; ??)

B2: Tính bán kính $R = IA = \sqrt{(x_A - a)^2 + (y_A - b)^2}$

B3: Thực hiện như dạng 1

* *Cách 2:* B1: Gọi PT đường tròn (C) cần tìm có dạng: $x^2 + y^2 - 2ax - 2by + c = 0$ (*)

B2: Ta có hệ:
$$\begin{cases} x_A^2 + y_A^2 - 2ax_A - 2by_A + c = 0 \\ x_B^2 + y_B^2 - 2ax_B - 2by_B + c = 0 \\ x_C^2 + y_C^2 - 2ax_C - 2by_C + c = 0 \end{cases}$$
 (thay vào, rút gọn đưa về hệ PT 3 ẩn a, b, c rồi

giải hệ này (bằng máy tính bỏ túi) $\Leftrightarrow \begin{cases} a = ? \\ b = ?? \\ c = ??? \end{cases}$

B3: Thay a, b, c vào (*) ta được PT đường tròn (C) cần tìm

f) Dạng 6: Đường tròn (C) đi qua điểm M và tiếp xúc với hai trục tọa độ Oxy

B1: Gọi PT đường tròn (C) cần tìm có dạng: $(x - a)^2 + (y - b)^2 = R^2$ (*)

B2: (C) tiếp xúc với 2 trục tọa độ $Ox, Oy \Leftrightarrow |a| = |b| = R$

a) Xét trường hợp 1: $R = a = b \Rightarrow (*)$ trở thành: $(x - a)^2 + (y - a)^2 = a^2$ (**)

Mà: $M \in (C) \Leftrightarrow (x_M - a)^2 + (y_M - a)^2 = a^2 \Leftrightarrow$ khai triển đưa về PT bậc 2 theo ẩn a rồi giải PT

này $\Leftrightarrow \begin{cases} a = ? \\ a = ?? \end{cases}$ thay vào a vào (**) ta được PT đường tròn (C) cần tìm

b) Xét trường hợp 2: $R = a = -b \Rightarrow (*)$ trở thành: $(x - a)^2 + (y + a)^2 = a^2$ (***)

Mà: $M \in (C) \Leftrightarrow (x_M - a)^2 + (y_M + a)^2 = a^2 \Leftrightarrow$ khai triển đưa về PT bậc 2 theo ẩn a rồi giải PT

này $\Leftrightarrow \begin{cases} a = ? \\ a = ?? \end{cases}$ thay vào a vào (***) ta được PT đường tròn (C) cần tìm

g) Dạng 7: Đường tròn (C) tiếp xúc với 2 trục tọa độ Ox, Oy và có tâm nằm trên đường thẳng $d: mx + ny + p = 0$

B1: Gọi PT đường tròn (C) cần tìm có dạng: $(x - a)^2 + (y - b)^2 = R^2$ (*)

B2: (C) tiếp xúc với 2 trục tọa độ $Ox, Oy \Leftrightarrow |a| = |b| = R$

a) Xét trường hợp 1: $R = a = b \Rightarrow (*)$ trở thành: $(x - a)^2 + (y - a)^2 = a^2$ (**)

Từ (**) $\Rightarrow$ tâm $I(a; a)$ mà $I \in d$ nên: $ma + na + p = 0 \Leftrightarrow a = ?$ thay a vào (**) ta được PT đường tròn (C) cần tìm

b) Xét trường hợp 2: $R = a = -b \Rightarrow (*)$ trở thành: $(x - a)^2 + (y + a)^2 = a^2$ (***)

Từ (***) $\Rightarrow$ tâm $I(a; -a)$ mà $I \in d$ nên: $ma - na + p = 0 \Leftrightarrow a = ?$ thay a vào (***) ta được PT đường tròn (C) cần tìm

3. Viết phương trình tiếp tuyến của đường tròn (C):

a) Dạng 1: PTTT của (C) đi qua $M(x_0; y_0)$ với $M \in (C)$ (hay PTTT của (C) tại điểm M)

B1: Xác định tâm I của đường tròn (C)

B2: VTPT của tiếp tuyến là: $\vec{n} = \overline{IM}$

B3: Tiếp tuyến của (C): $\begin{cases} \text{đi qua } M(x_0; y_0) \\ \text{có VTPT } \vec{n} = \overline{IM} = (x_M - x_0; y_M - y_0) = (a; b) \end{cases}$

B4: PTTQ tiếp tuyến của (C) là: $a(x - x_0) + b(y - y_0) = 0$

b) Dạng 2: PTTT của (C) đi qua $M(x_0; y_0)$ với $M \notin (C)$

B1: Xác định tâm $I(a; b)$ và bán kính R của (C)

B2: PT đường thẳng Δ đi qua điểm M có dạng: $y = k(x - x_0) + y_0 \Leftrightarrow kx - y - kx_0 + y_0 = 0$ (*)

B3: Δ là tiếp tuyến của (C) $\Leftrightarrow d(I, \Delta) = R \Leftrightarrow \frac{|ka - b - kx_0 + y_0|}{\sqrt{k^2 + (-1)^2}} = R$

$\Leftrightarrow |ka - b - kx_0 + y_0| = R\sqrt{k^2 + 1} \Leftrightarrow (ka - b - kx_0 + y_0)^2 = R^2(k^2 + 1) \Leftrightarrow \begin{cases} k = ? \\ k = ?? \end{cases}$

B4: Thay k vào (*), ta được PTTT của (C) cần tìm (có 2 PTTT)

Chú ý: Nếu tìm được 1 n_0 k thì xét tiếp tuyến d là đt đứng đi qua M : $x - x_M = 0$

c) Dạng 3: PTTT của (C) song song với đường thẳng $d: mx + ny + p = 0$

B1: Xác định tâm $I(a; b)$ và bán kính R của (C)

B2: PT đường thẳng Δ song song với đường thẳng d có dạng: $mx + ny + p' = 0$ (*)

B3: Δ là tiếp tuyến của (C) $\Leftrightarrow d(I, \Delta) = R \Leftrightarrow \frac{|ma + nb + p'|}{\sqrt{m^2 + n^2}} = R \Leftrightarrow \begin{cases} p' = ? \\ p' = ?? \end{cases}$

B4: Thay p' vào (*), ta được PTTT của (C) cần tìm (có 2 PTTT)

d) Dạng 4: PTTT của (C) vuông góc với đường thẳng $d: mx + ny + p = 0$

B1: Xác định tâm $I(a; b)$ và bán kính R của (C)

B2: PT đường thẳng Δ vuông góc với đường thẳng d có dạng: $nx - my + p' = 0$ (*)

B3: Δ là tiếp tuyến của (C) $\Leftrightarrow d(I, \Delta) = R \Leftrightarrow \frac{|na - mb + p'|}{\sqrt{n^2 + (-m)^2}} = R \Leftrightarrow \begin{cases} p' = ? \\ p' = ?? \end{cases}$

B4: Thay p' vào (*), ta được PTTT của (C) cần tìm (có 2 PTTT)

4. Chứng tỏ 1 điểm A thuộc (nằm trên), nằm ngoài, nằm trong đường tròn (C):

$$x^2 + y^2 - 2ax - 2by + c = 0$$

B1: Thay tọa độ của điểm A vào VT của PT đường tròn (C)

B2: * Nếu VT = 0 thì $A \in (C)$ (nằm trên hay thuộc)

* Nếu $VT > 0$ thì A nằm ngoài đường tròn (C)

* Nếu $VT < 0$ thì A nằm trong đường tròn (C)

III: BÀI TẬP MẪU

Bài 1: Hãy cho biết các PT nào sau đây là những PT đường tròn (C):

a) $2x^2 + y^2 - 8x + 2y - 1 = 0$

b) $x^2 + y^2 + 2x - 4y - 4 = 0$

c) $x^2 + y^2 - 2x + 6y + 20 = 0$

d) $x^2 + y^2 + 6x + 2y + 9 = 0$

e) $3x^2 + 3y^2 + 12x - 6y + 9 = 0$

e) $2x^2 + 2y^2 - 8x + 10y - 4 = 0$

Giải: a) Không phải là PT đường tròn (C) (vì hệ số của x^2 và y^2 không bằng nhau)

b) Là PT đường tròn (C) (vì hệ số của x^2 và y^2 bằng nhau và hệ số $c = -4 < 0$)

c) Ta có: $a = 1$; $b = -3$

* $a^2 + b^2 - c = 1^2 + (-3)^2 - 20 = -10 < 0$. Vậy: không phải là PT đường tròn (C)

d) Ta có: $a = -3$; $b = -1$

* $a^2 + b^2 - c = (-3)^2 + (-1)^2 - 9 = 1 > 0$. Vậy: là PT đường tròn (C)

e) $3x^2 + 3y^2 + 12x - 6y + 9 = 0 \Leftrightarrow x^2 + y^2 + 4x - 2y + 3 = 0$

* Ta có: $a = -2$; $b = 1$

* $a^2 + b^2 - c = (-2)^2 + 1^2 - 3 = 2 > 0$. Vậy: là PT đường tròn (C)

f) Là PT đường tròn (C) (vì hệ số của x^2 và y^2 bằng nhau và hệ số $c = -4 < 0$)

Bài tập 2: Xác định tâm và bán kính của các đường tròn sau:

a) $(x - 2)^2 + (y + 3)^2 = 36$

b) $x^2 + (y + 5)^2 = 13$

c) $x^2 + y^2 - 6x + 10y + 7 = 0$

d) $x^2 + y^2 + 8x - 2y - 3 = 0$

e) $5x^2 + 5y^2 - 15x + 20y - 5 = 0$

f) $x^2 + y^2 + x - 6y + 2 = 0$

Giải: a) Tâm $I(2; -3)$, bán kính $R = \sqrt{36} = 6$

b) Tâm $I(0; -5)$, bán kính $R = \sqrt{13}$

c) Tâm $I(3; -5)$, bán kính $R = \sqrt{a^2 + b^2 - c} = \sqrt{3^2 + (-5)^2 - 7} = \sqrt{27} = 3\sqrt{3}$

d) Tâm $I(-4; 1)$, bán kính $R = \sqrt{a^2 + b^2 - c} = \sqrt{(-4)^2 + 1^2 + 3} = \sqrt{20} = 2\sqrt{5}$

e) $5x^2 + 5y^2 - 15x + 20y - 5 = 0 \Leftrightarrow x^2 + y^2 - 3x + 4y - 1 = 0$

$$\text{Tâm } I\left(\frac{3}{2}; -2\right), \text{ bán kính } R = \sqrt{a^2 + b^2 - c} = \sqrt{\left(\frac{3}{2}\right)^2 + (-2)^2 + 1} = \frac{\sqrt{29}}{2}$$

$$\text{f) Tâm } I\left(-\frac{1}{2}; 3\right), \text{ bán kính } R = \sqrt{a^2 + b^2 - c} = \sqrt{\left(-\frac{1}{2}\right)^2 + 3^2 - 2} = \frac{\sqrt{29}}{2}$$

Bài 3: Viết PT đường tròn (C), biết: a) (C) có tâm I(3; -2) và đi qua điểm A(-4; 1)

b) (C) có tâm I(2; -5) và tiếp xúc với đường thẳng $\Delta: 2x - 3y + 4 = 0$

c) (C) có đường kính MN với M(-2; 5) và N(-4; 3)

Giải: a) Ta có: bán kính $R = IA = \sqrt{(x_A - x_I)^2 + (y_A - y_I)^2} = \sqrt{(-4 - 3)^2 + (1 + 2)^2} = \sqrt{58}$

PT đường tròn (C) là: $(x - 3)^2 + (y + 2)^2 = 58$

b) Ta có: bán kính $R = d(I, \Delta) = \frac{|2 \cdot 2 - 3 \cdot (-5) + 4|}{\sqrt{2^2 + (-3)^2}} = \frac{23\sqrt{13}}{13}$

PT đường tròn (C) là: $(x - 2)^2 + (y + 5)^2 = \left(\frac{23\sqrt{13}}{13}\right)^2 = \frac{529}{13}$

c) Gọi tâm I là trung điểm của MN $\Rightarrow I(-3; 4)$

bán kính $R = IM = \sqrt{(x_M - x_I)^2 + (y_M - y_I)^2} = \sqrt{(-2 + 3)^2 + (5 - 4)^2} = \sqrt{2}$

PT đường tròn (C) là: $(x + 3)^2 + (y - 4)^2 = (\sqrt{2})^2 = 2$

Bài 4: Lập PT đường tròn (C) ngoại tiếp tam giác ABC biết A(1; 3), B(5; 6), C(7; 0)

Giải: * Cách 1: Gọi PT đường tròn (C) có dạng: $x^2 + y^2 - 2ax - 2by + c = 0$

$$3 \text{ điểm } A, B, C \in (C), \text{ ta có hệ: } \begin{cases} 1^2 + 3^2 - 2a \cdot 1 - 2b \cdot 3 + c = 0 \\ 5^2 + 6^2 - 2a \cdot 5 - 2b \cdot 6 + c = 0 \\ 7^2 + 0^2 - 2a \cdot 7 - 2b \cdot 0 + c = 0 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} -2a - 6b + c = -10 \\ -10a - 12b + c = -61 \\ -14a + c = -49 \end{cases}$$

$$\Leftrightarrow \begin{cases} a = \frac{9}{2} \\ b = \frac{5}{2} \\ c = 14 \end{cases} \text{ Vậy: PT đt (C) cần tìm là: } x^2 + y^2 - 9x - 5y + 14 = 0$$

* Cách 2: Gọi I(a; b) là tâm đường tròn (C), ta có: $\begin{cases} IA = IB \\ IA = IC \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} IA^2 = IB^2 \\ IA^2 = IC^2 \end{cases}$

$$\Leftrightarrow \begin{cases} (1-a)^2 + (3-b)^2 = (5-a)^2 + (6-b)^2 \\ (1-a)^2 + (3-b)^2 = (7-a)^2 + (0-b)^2 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} 1-2a+9-6b = 25-10a+36-12b \\ 1-2a+9-6b = 49-14a \end{cases}$$

$$\Leftrightarrow \begin{cases} 8a+6b=51 \\ 12a-6b=39 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} a=\frac{9}{2} \\ b=\frac{5}{2} \end{cases} \text{ suy ra: tâm } I\left(\frac{9}{2}; \frac{5}{2}\right)$$

$$\text{Bán kính } R = IA = \sqrt{(1-a)^2 + (3-b)^2} = \sqrt{\left(1-\frac{9}{2}\right)^2 + \left(3-\frac{5}{2}\right)^2} = \frac{5\sqrt{2}}{2}$$

$$\text{Vậy: PT đường tròn (C) là: } \left(x - \frac{9}{2}\right)^2 + \left(y - \frac{5}{2}\right)^2 = \left(\frac{5\sqrt{2}}{2}\right)^2 = \frac{25}{2}$$

Bài 5: Viết PT đường tròn (C) tiếp xúc với các trục tọa độ và

a) Đi qua điểm B(2; -1)

b) Có tâm thuộc đường thẳng $\Delta: 3x - 5y - 8 = 0$

Giải: a) PT đường tròn (C) cần tìm có dạng: $(x-a)^2 + (y-b)^2 = R^2$

(C) tiếp xúc với 2 trục Ox, Oy $\Leftrightarrow |a| = |b| = R$

a) TH1: Với $R = a = b$, ta có: $(x-a)^2 + (y-a)^2 = a^2$ (*)

$$\text{Mà } B(2; -1) \in (*) \Rightarrow (2-a)^2 + (-1-a)^2 = a^2 \Leftrightarrow 4 - 4a + a^2 + 1 + 2a + a^2 = a^2$$

$$\Leftrightarrow a^2 - 2a + 5 = 0: \text{VN}$$

b) TH2: Với $R = a = -b$, ta có: $(x-a)^2 + (y+a)^2 = a^2$ (**)

$$\text{Mà } B(2; -1) \in (**) \Rightarrow (2-a)^2 + (-1+a)^2 = a^2 \Leftrightarrow 4 - 4a + a^2 + 1 - 2a + a^2 = a^2$$

$$\Leftrightarrow a^2 - 6a + 5 = 0 \Leftrightarrow \begin{cases} a=1 \\ a=5 \end{cases}$$

$$\text{Vậy: } (C_1): (x-1)^2 + (y+1)^2 = 1 \text{ và } (C_2): (x-5)^2 + (y+5)^2 = 25$$

b) PT đường tròn (C) cần tìm có dạng: $(x-a)^2 + (y-b)^2 = R^2$

(C) tiếp xúc với 2 trục Ox, Oy $\Leftrightarrow |a| = |b| = R$

a) TH1: Với $R = a = b$, ta có: $(x-a)^2 + (y-a)^2 = a^2$ (*)

$$\text{Suy ra: Tâm } I(a; a), \text{ mà } I \in \Delta \text{ nên: } 3a - 5a - 8 = 0 \Leftrightarrow 2a = 8 \Leftrightarrow a = 4$$

Vậy: PT đường tròn (C) là: $(x - 4)^2 + (y - 4)^2 = 16$ (thay $a = 4$ vào (*))

b) TH2: Với $R = a = -b$, ta có: $(x - a)^2 + (y + a)^2 = a^2$ (**)

Suy ra: Tâm $I(a; -a)$, mà $I \in \Delta$ nên: $3a + 5a - 8 = 0 \Leftrightarrow 8a = 8 \Leftrightarrow a = 1$

Vậy: PT đường tròn (C) là: $(x - 1)^2 + (y + 1)^2 = 1$ (thay $a = 1$ vào (**))

Bài 6:

a) Viết PTTT của (C): $(x - 1)^2 + (y + 2)^2 = 25$ tại điểm $M(4; 2)$

b) Viết PTTT của (C): $x^2 + y^2 - 4x - 2y = 0$ đi qua điểm $A(3; -2)$

c) Viết PTTT của (C): $x^2 + y^2 - 4x + 6y + 3 = 0$ và song song với đt d: $3x - y + 2011 = 0$

d) Lập PTTT của (C): $x^2 + y^2 - 6x + 2y = 0$ và vuông góc với đt d: $3x - y + 4 = 0$

Giải: a) Tâm $I(1; -2)$; VTPT của tiếp tuyến là: $\vec{n} = \overrightarrow{IM} = (3; 4)$

Tiếp tuyến của (C): $\begin{cases} \text{đi qua điểm } M(4; 2) \\ \text{có VTPT } \vec{n} = (3; 4) \end{cases}$

Suy ra: PTTT của (C) là: $3(x - 4) + 4(y - 2) = 0$ hay $3x + 4y - 20 = 0$

b) Ta thấy: $A(3; -2) \notin (C)$; Tâm $I(2; 1)$ và bán kính $R = \sqrt{5}$

Đt Δ đi qua điểm $A(3; -2)$ có dạng: $y = k(x - 3) - 2 \Leftrightarrow kx - y - 3k - 2 = 0$

Δ là tiếp tuyến của (C) $\Leftrightarrow d(I, \Delta) = R \Leftrightarrow \frac{|2k - 1 - 3k - 2|}{\sqrt{k^2 + (-1)^2}} = \sqrt{5}$

$\Leftrightarrow |-k - 3| = \sqrt{5(k^2 + 1)} \Leftrightarrow (-k - 3)^2 = 5(k^2 + 1) \Leftrightarrow k^2 + 6k + 9 = 5k^2 + 5$

$\Leftrightarrow 4k^2 - 6k - 4 = 0 \Leftrightarrow \begin{cases} k = 2 \\ k = -\frac{1}{2} \end{cases}$

Vậy: Các PTTT của (C) là: $\Delta_1: 2x - y - 8 = 0$ và $\Delta_2: -\frac{1}{2}x - y - \frac{1}{2} = 0 \Leftrightarrow -x - 2y - 1 = 0$

c) Tâm $I(2; -3)$, bán kính $R = \sqrt{10}$

Đt Δ song song với đt d có dạng: $3x - y + c = 0$

Δ là tiếp tuyến của (C) $\Leftrightarrow d(I, \Delta) = R \Leftrightarrow \frac{|3 \cdot 2 - 1 \cdot (-3) + c|}{\sqrt{3^2 + (-1)^2}} = \sqrt{10}$

$$\Leftrightarrow |9 + c| = 10 \Leftrightarrow \begin{cases} 9 + c = 10 \\ 9 + c = -10 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} c = 1 \\ c = -19 \end{cases}$$

Vậy: Các PTTT của (C) là: $\Delta_1: 3x - y + 1 = 0$ và $\Delta_2: 3x - y - 19 = 0$

d) Tâm $I(3; -1)$, bán kính $R = \sqrt{10}$

Đt Δ vuông góc với đt d có dạng: $x + 3y + c = 0$

$$\Delta \text{ là tiếp tuyến của (C) } \Leftrightarrow d(I, \Delta) = R \Leftrightarrow \frac{|1 \cdot 1 + 3 \cdot (-1) + c|}{\sqrt{1^2 + 3^2}} = \sqrt{10}$$

$$\Leftrightarrow |-2 + c| = 10 \Leftrightarrow \begin{cases} -2 + c = 10 \\ -2 + c = -10 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} c = 12 \\ c = -8 \end{cases}$$

Vậy: Các PTTT của (C) là: $\Delta_1: x + 3y + 12 = 0$ và $\Delta_2: x + 3y - 8 = 0$

Bài 7: Cho đường tròn (C): $x^2 + y^2 - 10x + 4y - 3 = 0$ và điểm $M(2; -3)$. Chứng tỏ điểm M nằm trong đường tròn (C)

Giải: Ta có: $2^2 + (-3)^2 - 10 \cdot 2 + 4 \cdot (-3) - 3 = -22 < 0$

Vậy: Điểm M nằm trong đường tròn (C)

IV: BÀI TẬP TỰ LUYỆN

Bài 1: Xác định tâm và bán kính đường tròn, biết:

a) $(x + 4)^2 + (y - 1)^2 = 25$

b) $(x - 2)^2 + y^2 = 7$

c) $x^2 + y^2 - 6x + 2y + 5 = 0$

d) $x^2 + y^2 + 5x - 4y - 2 = 0$

e) $5x^2 + 5y^2 - 20x + 30y + 10 = 0$

f) $x^2 + y^2 + 2x - 8 = 0$

Bài 2: Viết phương trình đường tròn (C), biết:

a) (C) có tâm $I(-3; 2)$ và bán kính $R = 5$

b) (C) có tâm $I(5; -1)$ và đi qua điểm $E(3; -4)$

c) (C) có tâm $I(3; 2)$ và tiếp xúc với đường thẳng d: $5x - 12y + 3 = 0$

d) (C) có đường kính CD với $C(3; 5)$, $D(-7; 1)$

e) (C) đi qua 3 điểm M, N, P biết $M(1; 2)$, $N(5; 2)$, $P(1; -3)$

f) (C) đi qua 3 điểm C, D, E biết $C(-2; 4)$, $D(5; 5)$, $E(6; -2)$

Bài 3: Viết PT đường tròn (C) tiếp xúc với các trục tọa độ và

a) Đi qua điểm $M(2; 1)$

b) Có tâm ở trên đường thẳng d: $4x - 2y - 8 = 0$

Bài 4: Cho đường tròn (C): $x^2 + y^2 - 4x + 8y - 5 = 0$

a) Chứng tỏ rằng điểm A(-1; 0) thuộc đường tròn (C)

b) Viết PTTT của (C) tại điểm A(-1; 0)

c) Viết PTTT của (C) vuông góc với đường thẳng d: $3x - 4y + 5 = 0$

Bài 5: Cho đường tròn (C): $x^2 + y^2 - 6x + 2y + 6 = 0$ và điểm A(1; 3)

a) Chứng tỏ rằng điểm A nằm ngoài đường tròn (C)

b) Lập PTTT với (C) xuất phát từ điểm A

Bài 6: Cho đường tròn (C): $x^2 + y^2 - 2x + 6y + 5 = 0$. Viết PTTT của (C) song song với đường thẳng d: $2x + y - 1 = 0$

Bài 7: Cho phương trình (C_m): $x^2 + y^2 - 2mx - 4(m - 2)y + 6 - m = 0$. Xác định m để (C_m) là phương trình của đường tròn. Tìm tâm và bán kính đường tròn đó.

Bài 8: Cho đường tròn (C): $x^2 + y^2 - 4x - 2y - 4 = 0$. Viết PTTT của (C) kẻ từ A(5; 0)